

emcdda.europa.eu

РЕЗЮМЕ — ПОДБРАН МАТЕРИАЛ Проблемна употреба на амфетамин и метамфетамин в Европа

Европейски център за мониторинг на наркотиците и наркоманиите
Годишен доклад 2010 г.: Състоянието на проблема с наркотиците в Европа
Ембарго: 10:00 ч. западноевропейско време — 10.11.2010 г.

Въведение

Настоящият избран материал обръща основно внимание на европейските държави, където амфетаминът и метамфетаминът представляват важна част от проблема с наркотиците и разглежда текущото положение в светлината на историческото развитие на употребата на амфетамини ⁽¹⁾ от въвеждането на тези вещества като медикаменти през 30-те години на 20-ти век. Историята на употребата на амфетамини е резултат от взаимодействието на глобални сили, като разпространението на употребата на наркотици за развлечение през 60-те години на миналия век и навлизането на хероина на европейската сцена на наркотиците през 70-те, както и на локални събития, като нарастването на дребното производство на первитин (метамфетамин) на територията на тогавашна Чехословакия. Резултатът от това е, че понастоящем проблемната употреба на амфетамини в Европа е белязана от силни национални характеристики може би в по-голяма степен от който и да е от другите основни видове незаконни наркотици.

Амфетамин и метамфетамин

- Амфетаминът и метамфетаминът са две тясно свързани помежду си синтетични вещества, които действат като стимуланти на централната нервна система. Те могат да бъдат поглъщани, смъркани през носа или инжектирани, като метамфетаминът, особено в кристалната му форма, може и да се пуши.
- Двете вещества могат да бъдат толкова подобни по въздействие и външен вид, че потребителят често може да не ги различава.
- Търсените ефекти при тях включват повишено настроение; чувство за благополучие; повече енергия, възможност за бодърстване, концентрация, повишаване на вниманието, двигателни и речеви дейности; постигане на по-добри резултати при изпълнение на физически и умствени задачи; намаляване на умората; падане на социалните или сексуални задръжки.
- Вредните им ефекти включват възникване на психоза, сърдечносъдови или мозъчно-съдови проблеми, зависимост, психологически и психиатрични проблеми, инфекциозни заболявания (при инжектиране) и смърт.

Производство и дотъпност на наркотиците

- Производството на амфетамин в световен мащаб е концентрирано в Европа, където са съсредоточени 80% от всички лаборатории за амфетамин, разбити през 2008 г. Производството на амфетамин в Европа изглежда е разположено основно в **Нидерландия, Полша и Белгия**, а в по-малка степен - в **Естония, Литва и Германия**.

⁽¹⁾ Амфетаминът и метамфетаминът се обозначават общо като амфетамини.

- Незаконното предлагане на метамфетамин в Европа обхващат диапазона от малки местни „кухненски лаборатории“ до – според глобалните стандарти – ограничен международен трафик, като са централизирани в две области: централна Европа (по-конкретно **Чешката република**) и Балтийско море.
- Докато кристалният метамфетамин и пушенето на “мета” преобладават все повече в много части на света, метамфетаминът в Европа се предлага почти изключително в прахообразна форма и по тази причина е практически неразличим от амфетамин по външен вид и въздействие.
- Данни, получени наскоро за държави в Северна Европа, показват, че има тенденция метамфетаминът все повече да заменя амфетамин на пазарите в някои скандинавски и балтийски държави.

Употреба на амфетамини сред общата популация

- Анкети сред общата популация и учащите показват относително слабо разпространение на употребата на амфетамини в повечето европейски държави. Обаче оценките в най-малко пет страни са, че повече от 2% от младежите (15–34 г.) са употребявали този наркотик през последната година: **Чешка република** (3,2%), **Дания** (3,1%), **Естония** (2,5%), **Обединеното кралство** (Англия и Уелс) (2,3%) и **България** (2,1%).
- По-голямата част от по-малко проблемната употреба на амфетамини се осъществява в места за развлечение, особено на танцови и музикални събития, където употребата на наркотика изглежда най-тясно свързана с някои музикални жанрове.
- Употребата „някога в живота“ на амфетамини сред младите хора в такива места варира значително, с нива от 30–70%, отчетени при някои проучвания в **Чешката република**, **Унгария**, **Словакия** и **Обединеното кралство**.
- В дългосрочен план има признаци, че поне в някои държави амфетамините може би губят популярност в нощния живот за сметка на кокаин или екстази или на нови вещества, като мефедрон.

Регионален анализ на проблемната употреба на амфетамин и метамфетамин

- В държавите от Западна и Южна Европа, проблемната употреба на амфетамини е рядка, но може да достигне определено по-високо ниво в някои държави и сред специфични популации от проблемно употребяващи наркотици.
- В много държави от Северна, Източна и Централна Европа употребяващите амфетамини, често под формата на инжекции съставляват значителна част от проблемно употребяващата наркотици популация.
- В тази обширна географска зона възникват няколко отделни подмодела. Най-очевидните от тях са продължаващият проблем с амфетамин в **Швеция** и **Финландия** и историческият проблем с метамфетамин в **Чешката република**, който също така засяга и **Словакия**.
- Оценката от 16 296 (12 000–22 000) души, проблемно употребяващи амфетамини във **Финландия** (през 2005 г.) съставлява около три четвърти от цялата популация на проблемно употребяващите наркотици. Наскоро направени прогнозни оценки на броя на проблемно употребяващите метамфетамин в **Чешката република** показват 21 200 (20 700–21800) през 2008 г., а в **Словакия** - 8 083 (5 783–15 742) през 2007 г. За тези три държави, броят на проблемно употребяващите наркотици на 1000 души на възраст 15–64 г., представен чрез централизирани прогнози, е 4,7 (**Финландия**), 2,9 (**Чешката република**) и 2,1 (**Словакия**).
- Засегнати са и други държави в тези региони, включително **Естония**, **Литва**, **Латвия** и **Норвегия**, където амфетамините често се употребяват под формата на инжекции, както и **Дания**, където според съобщаваните данни наркотикът основно се смърка през носа.

Отговори на проблемната употреба на амфетамини

- Отказването от амфетамините не се счита за животозастрашаващо и е възможно да се извърши успешна детоксификация.
- В рамките на Европа възможностите за лечение, предлагани на употребяващите амфетамини често отразяват националните модели и историята на проблемната употреба на амфетамини.
- В държавите от Западна и Южна Европа системите за лечение са специализирани основно за отговаряне на потребностите на употребяващите опиоиди, по-специално с опиоидна субституираща терапия.
- В държавите от Северна и Централна Европа с дълга история на лечение на употребата на амфетамини някои програми са насочени към потребностите на употребяващите амфетамини.
- В някои други държави от Централна и Източна Европа, значителното ниво на проблемната употреба на амфетамини датира от по-скоро. По тази причина системите за лечение в тези страни са разработили услуги основно за проблемно употребяващите опиоиди и изглежда изпитват затруднения да отговорят на потребностите на употребяващите амфетамини.